

визначає розвиток цієї важливої для зовнішньої політики інституції на наступні п'ять років», – сказав міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба [3].

Проте в жодному разі не можна стверджувати, що є доречним запровадження абсолютно ідентичної програми нарощення інструментів культурної дипломатії, адже Україна – держава з унікальною історією та культурою, тому варто враховувати специфіку та зосереджуватися на власних сильних сторонах, які відкриватимуть великі перспективи.

Джерела та література

1. Авраменко В. «Франкофонія у зовнішньополітичному курсі сучасної Франції». URL: <file:///C:/Users/demyd/Downloads/8318-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-16708-1-10-20200512.pdf>
2. Беженар М. І. «М'яка сила» у зовнішній політиці Франції. URL: https://eprints.oa.edu.ua/8114/1/NZ_stud_Mizhnar_vidnos_Vyp_4_web%20%285%29.pdf
3. ««М'яка сила»: голова МЗС розповів, в яких країнах передусім планує працювати Український інститут». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kuleba-stratehiiia-urkaiinskoho-instytutu/30758662.html>
4. Святковська Ю. Ю. «М'яка сила» як інструмент зовнішньої політики держави. URL: <file:///C:/Users/demyd/Downloads/199792-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-446276-1-10-20200330.pdf>
5. Soft Power and Global Health Diplomacy: the Rise of France. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/soft-power-and-global-health-diplomacy-rise-france>
6. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power 2016. URL: <https://portland-communications.com/pdf/The-Soft-Power-30-Report-2016.pdf>
7. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power 2017. URL: https://softpower30.com/wp-content/uploads/2018/07/The_Soft_Power_30_Report_2017-1.pdf
8. The Soft Power 30. A Global Ranking of Soft Power 2019. URL: <https://softpower30.com/wp-content/uploads/2019/10/The-Soft-Power-30-Report-2019-1.pdf>

Мусіюк Інга

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ОБРАЗ РОСІЇ КРІЗЬ ПРИЗМУ СВІТОВИХ РЕЙТИНГІВ

***Анотація.** У статті висвітлено питання позиції держави у світових рейтингах і вплив рейтингів на образ держави на прикладі Російської Федерації. У результаті проведеного аналізу зроблено акцент на особливостях репрезентації Росії як актора*

міжнародних відносин у таких відомих світових рейтингах, як *The Heritage Foundation*, *Elcano*, Програма розвитку ООН, *US News & World Report* та *The Good Country Index*.

Ключові слова: образ держави, світові рейтинги, показники, Російська Федерація.

Abstract. *The article highlights the issue of the state's position in world rankings and the impact of ratings on the image of the state on the example of the Russian Federation. As a result of the analysis, an emphasis is placed on the features of the Russia representation as an actor in international relations in such well-known world rankings as The Heritage Foundation, Elcano, the United Nations Development Program, US News & World Report and The Good Country Index.*

Keywords: *image of the state, world rankings, indicators, the Russian Federation.*

Питання світових рейтингів держав наразі є невід'ємним атрибутом міжнародної взаємодії. Світові рейтинги є важливою складовою частиною збірного образу держави з багатьох причин. Держави періодично відслідковують своє місце у світових рейтингах, оскільки часто саме на рейтинговий метод спираються дослідники, аналізуючи та оцінюючи ту чи іншу державу. Рейтинговий підхід використовується міжнародними організаціями, дослідними інститутами, приватними компаніями та провідними аналітичними центрами.

На сьогодні напрацьована потужна база досліджень, присвячених світовим рейтингам та їхньому впливу на державний брендинг. Значний внесок у парадигму формування образу за допомогою світових рейтингів зробив С. Анхольт, розробивши *Nation Brand Index*. Вагомими є дослідження Майкла Блумберга (*Bloomberg Innovation Index*), Едвіна Фелнера (*Heritage Foundation*), Джеймса Гвартні із щорічним звітом індексу економічної свободи, Педро Консейсана (Програма розвитку ООН), Мортимера Цукермана (*US News & World Report*) та багатьох інших.

Мета повідомлення – з'ясувати, який образ Росії формується під впливом популярних світових рейтингів і як це впливає на сприйняття держави у світі.

Світові рейтинги – це важливий індикатор, завдяки якому серед людей складається загальне уявлення про державу, яке здебільшого відповідає дійсності. Завдяки рейтингам державні діячі можуть приймати рішення про доцільність встановлення дипломатичних та іншого роду відносин на міжнародному рівні. З погляду фактора конкуренції, світові рейтинги можуть як посилити інтерес до держави, так і серйозно зашкодити її міжнародній репутації. Виходячи з перерахованого вище, для уряду будь-якої країни першочергову значимість повинні займати саме світові рейтинги за своєю особливістю формування первинного враження, з чого згодом складається загальний образ держави, який поширюється по всьому світу.

Російська Федерація, незважаючи на своє членство в багатьох міжнародних організаціях та активну залученість у процеси міжнародної діяльності, не може похвалитися досягненнями у глобальних рейтингах. Згідно з рейтинговими показниками економічної свободи, які пропонує *The Heritage Foundation* за 2020 рік, Росія займає 94 позицію, поступаючись практично всім країнам Європи [5]. Нижче Російської Федерації в регіональному рейтингу опинилися лише Греція й Україна. Росія належить до групи «помірно вільних держав за економічним показником» [5]. Зміни порівняно з попередніми роками

становлять 2,1 бали завдяки фінансовій складовій країни та її високій оцінці. У 2020 році стан економіки Росії вперше набув позитивної конотації, оскільки спочатку країна перебувала на рівні найбільш економічно невилітних держав. Утруднення економічної свободи Російської Федерації пов'язане переважно з державною протекціоністською економічною політикою, яка характеризується обережністю щодо ввезення іноземних інвестицій. Ненадійна судова система, проблема безконтрольної корупції, бюрократія та організована злочинність помітно гальмують економічний розвиток держави.

Не менш авторитетним є рейтинг глобальної присутності Elcano. Згідно з ним, Росія посідає сьоме місце у світі станом на 2019 рік [3]. У цей показник внесені критерії економічної, військової присутності та індекс м'якої сили. Більшу частину економічної залученості Росії становить сектор інвестицій, завдяки якому економіка займає 25 % від загального показника. Росія, згідно з рейтингом, – найбільший у світі експортер газу; найбільший відсоток залученості демонструє військова складова – 60 % від загального числа, що включає в себе війська та військове екіпірування [3]. Присутність м'якої сили оцінюється як найменша у процентному співвідношенні та становить 14,5 %, переважно завдяки інформації в ЗМІ та пропаганді [3]. Порівняно з 1990 р., коли Радянський Союз був на другому місці в рейтингу, показник глобальної присутності Росії як правонаступниці СРСР значно зменшився.

Ще один глобальний рейтинг за індексом людського розвитку (HDI) пропонує Програма розвитку ООН. HDI є збірним показником оцінки прогресу в таких основних показниках, як довге і здорове життя, доступ до освіти та рівень життя по країні в цілому [7]. Росія станом на 2020 рік займає в ньому 52 місце, поступаючись Казахстану, що загалом виступає як високий показник за цим критерієм [4]. Очікувана тривалість життя в Росії при народжуваності, згідно з рейтингом, становить 72 роки. Як вказує Human Development Report за 2020 рік, порівняно з 1990 роком HDI держави підвищився на 12,1 %, а середня тривалість життя зросла до трьох років [7]. Валовий національний дохід на душу населення також збільшився на 21,6 %.

Загалом, станом на 2020 рік Росія демонструє певні успіхи в світових рейтингах. За версією US News & World Report, загальний рейтинг серед кращих країн висунув державу на 23 місце [2]. У рейтингу підкреслюється потужність держави як критерію, за яким Росія займає такий високий показник. Серед найпотужніших держав рейтинг виділяє Сполучені Штати Америки, Німеччину, Велику Британію, Францію та Китай [1]. Водночас Росія представлена закритою державою для бізнесу і має низький рівень турботи про громадян [1].

Згідно з рейтингом The Good Country Index, який вимірює користь для світової спільноти, Російська Федерація розміщена на 47 місці [6]. Найбільш високо цінується глобальний внесок Росії в таких сферах: наука і технології, процвітання та рівність, здоров'я та добробут [6]. Проблеми відзначені в таких галузях, як свобода слова, міжнародна благодійність, дотримання екологічних угод, волонтерство ООН за кордоном [6]. Крім того, Російська Федерація значно

знижує свій рейтинг міжнародної безпеки через міжнародні конфлікти та експорт зброї.

Якщо підсумувати зазначене, можна стверджувати, що світові рейтинги надають різну репрезентацію Російської Федерації. Скласти цілісний образ Росії є непростим завданням, оскільки існує безліч критеріїв для аналізу та різні ресурси, які можуть бути упередженими. Проте світові рейтинги демонструють, що Російська Федерація є потужною державою, яка не відповідає уявленням про традиційну демократію та ліберальну економіку, нехтує основними європейським цінностям та правами громадян, знаходиться у стані конфлікту або війни з іншими державами. Для України наразі важливим постає питання використання вразливих місць Російської Федерації на міжнародній арені задля протидії інформаційній війні. Подібні слабкості у світових рейтингах можуть привернути увагу світової спільноти та завдати шкоди і без того спірному образу держави поряд зі спробами Росії утримувати коаліції держав, які є прихильниками політики, що провадить країна.

Джерела та література

1. Best Countries: Power. US News & World Report. URL: <https://www.usnews.com/news/best-countries/power-rankings> (last accessed: 16.03.2021).
2. Best Countries: Russia. US News & World Report. URL: <https://www.usnews.com/news/best-countries/russia> (last accessed: 16.03.2021).
3. Elcano Global Presence Index. Elcano Royal Institute. URL: <https://cutt.ly/0xuXy5L> (last accessed: 16.03.2021).
4. Latest Human Development Index Ranking. United Nations Development Programme: Human Development Reports. 2020. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/latest-human-development-index-ranking> (last accessed: 16.03.2021).
5. Russia – 2021 Index of Economic Freedom. The Heritage Foundation. <https://www.heritage.org/index/country/russia> (last accessed: 16.03.2021).
6. The Good Country Index. URL: <https://index.goodcountry.org> (last accessed: 16.03.2021).
6. The Next Frontier: Human Development and the Anthropocene. Russian Federation. Human Development Report 2020. 1-6 pp. URL: <https://cutt.ly/WxuXp2F> (last accessed: 16.03.2021).

Дорош Назар

Донецький національний університет імені Василя Стуса

РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ЯПОНІЇ

***Анотація.** Японська культурна дипломатія має особливий шлях розвитку та піднесення і є одним із найбільш очевидних прикладів використання «м'якої сили». Автор дає*